

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno ravnane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10— K pol leta . . . 5— " četrta leta . . . 2:50 " posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštne 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h " " dvakrat . . . 12 " " " trikrat . . . 10 " za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Dnevi slovanskega učiteljstva v Belgradu.

Češki listi poročajo o skupščini srbskega učiteljstva sledeče: Letošnji shod učiteljstva iz kraljevstva srbskega se je vršil posebno slavnostno, prvič, ker se je vršil shod prvičkrat v „Učiteljskem Domu“, ki je bil lani dogotovljen, drugič, ker so se shoda udeležili zastopniki slovanskega učiteljstva iz Avstrije.

„Učiteljski Dom“ je krasna stavba na križišču dveh glavnih belgrajskih ulic, in najlepši dokaz za srbske šolske razmere je, da so med temi, ki so prispevali za „Učiteljski Dom“, mnogoštevilno zastopani srbski trgovci in kmetje-poljedelci. Vlada sama je prispevala 50.000 dinarjev, mesto je dalo stavbišče v ceni 20.000 dinarjev. „Učiteljski Dom“ je trnadstropna stavba s tremi pročelji; v njem je penzionat za učiteljske otroke, knjižnica, zbirka narodne umetnosti, zbirka učnih pripomočkov, stalna šolska razstava, uradne sobe, dvorane za shode. Sploh bi človek zaman primerjal srbske razmere z našimi.

„Zveza slovanskega učiteljstva v Avstriji“, ki ima namen po svojih pravih stopati v zvezo tudi z učiteljskimi organizacijami drugih narodov, je z veseljem sprejela povabilo srbskih učiteljev in je poslala na njih shod sledeče zastopnike: predsednika Hajneyja (z Morave), podpredsednika Skalickega (iz Češke), Stanislava Nowaka (iz Krakova), Ukrajince Jakymovskega in člana odbora: Bogdana Skalo (Češka) in Ivana Stronskega (Ukrajina). Poleg tega je bil posebej pozvan Jožef Ulehla (z Morave), ki je kot priznan češki pedagog slavil letos svojo 60. letnico.

Občni zbor (posebna skupščina) „Učiteljskega združenja v kraljestvu Srbskem“ se je vršil dne 18. t. m., naslednje tri dni pa je bil splošen shod (obča skupščina).

Na občnem zboru so bili z navdušenjem sprejeti predlogi, ki jih je podalo predsedstvo „Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji“:

1. Ustanovi naj se Slovanska učiteljska posredovalnica, ki naj družijo slovansko učiteljstvo pri prosvetnem in vzgojnem delu, ki naj podaja poročila o slovanskem šol-

stvu, o pedagoški literaturi in o življenju slovanskih narodov.

2. Ustanovi naj se Vestnik, ki bo glasilno te posredovalnice.

3. Da se učiteljstvo priuči slovanskim jezikom, naj se omogoči češkemu učiteljem med počitnicami bivanje na Srbskem, srbskim pa na Češkem.

4. V Belgradu naj se ustanovi slovanska pedagoška knjižnica.

5. Posredovalnica naj poskrbi, da se čim prej izdajo diferencni slovarji slovanskih jezikov.

Na občnem zboru so bili slovanski gostje in njih predlogi navdušeno sprejeti. Na to so se obravnavale sledeče teme: Splošen pregled narodne šole in dela v nji. — Učitelj in njegovo prosvetno delo med narodom. — Pripomočki k nazornemu pouku.

K prvemu referatu je govoril po referentu ravnatelj Jož. Ulehla, ki je v enournem govoru podal nekatere svoje nazore o tem, kako naj bi se srbska narodna šola osvobodila nemškega vpliva, kako naj se nasloni na nove vzore. Učiteljstvo naj zbira material za prirodoopis srbskega otroka. Šola bodi kraj radosti, zato naj bodo učiteljstvu vzor pedagogi: Komensky, Rousseau, Tolstoj, Spencer. (Govor priobči Srbski Pedagoški Vestnik.)

Na zborovanju učiteljstva je bil vse tri dni prisoten naučni minister Ljuba Jovanović in referent za šolstvo dr. Dušan Rajčić. Iz govora, ki ga je imel naučni minister ob začetku zborovanja, so dobili slovanski gostje vtisk, da stoji na čelu ministrstva prosvete mož, ki ni le strokovnjak v šolstvu, ampak tudi prijatelj prosvete, šole in učiteljstva. O tem so se prepričali slovanski delegatje še bolj drugi dan, ko so bili sprejeti pri ministru v več nego enourni avdienci, pri kateri se je govorilo o najbolj različnih šolskih vprašanjih.

Banketa, ki je bil prirejen na čast slovanskih gostov, se je udeležil tudi minister in referent: v napitnici je minister izražal svoje veselje nad tem, da vlada soglašje med njim in med učiteljstvom in da je pripravljeno srbski šoli posvetiti vse svoje sile.

Slovanski gostje so budili v Belgradu splošno pozornost in so bili povsod prijateljsko sprejeti. Vodja jim je bil belgrajski

učitelj Jovan Popović, ki je bil letos na poučnem potovanju po Češkem.

Tako so zastopniki „Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji“ sklenili s srbskimi tovariši prijateljske zveze.

Positivno delo „Društva slovenskih učiteljic.“

Ljubljana, 25. avgusta 1912.

Upamo si trditi, da si je »Društvo slovenskih učiteljic« izbralo pravo pozitivno pot svojega društvenega delovanja.

Tiho, mirno in vztrajno deluje za izobrazbo svojih članic. Tu se poteguje za ustanovitev ženske meščanske šole, tam za to in ono nameščenje svoje članice; na tretji strani pa prireja tečaje, ki so za članice ne le potrebni, temveč jako koristni.

Letos je priredilo to društvo dvoje tečajev hkrati: enega za izobrazbo v šivanju in drugega za izvežbanje v kuhanju.

In komaj sta bila zaključena ta dva tečaja, se je pričel za slovensko učiteljstvo splošno v Ljubljani še meščanski tečaj, ki ga je priredila Slovenska Šolska Matica.

Dne 24. t. m. je bil zaključen kuharski tečaj in štirinajst dni preje šivalni tečaj, kakor smo o zadnjem že poročali.

Za te važne počitniške kurze ima pri nas največje zaslugi tov. Jerica Zemljanova, ki si je ogledala razne ženske (posebno češke) zavode in je po njih zgledu tudi pri nas otvorila počitniške kurze.

Naučno ministrstvo je doslej vsaj z malimi zneski podpiralo te kurze, vredni pa bili večje podpore, ako se pomisli na veliko važnost, ki jo imajo taki kurzi ne le za posamezne učiteljice, ampak za šole sploh in za splošno gospodinjstvo vzgojo. Prejalislej bo tudi naša šola po deželi zahvalovala od učiteljic več kuhinjskih zmožnosti. Vnema, s katero se naše učiteljice udeležujejo učiteljskih kurzov, je najlepše izpričevalo za njih dobro voljo, da izpopolnijo vsestransko svoje znanje.

Letošnjega kuharskega kurza se je udeležilo pod vodstvom tov. J. Zemljanove 13 učiteljic, in sicer: Mira Engelman, Marica Bulc, Cilka Vilman, Antonija Vižin, Maža Mochelska, Francka Zemljan, Zlata

Levstik, Mija Škerjanc, Minka Jerman, Antonija Terpin, Josefina Škerjanc, Ana Lapornik, Jos. Vatovec, Alojzija Baša.

V kuharskem kurzu je glavna stvar praktično kuhanje, ki ga pojasnjujejo predavanja voditeljice. Poleg tega je bilo v kurzu več predavanj splošnega značaja, ki so imela za predmet razna vprašanja, ki so važna za učiteljice.

Največ je predaval g. dr. M. Rus o higieni kuhinje, o higieni otrok, o šolski higieni, o prvi pomoči pri bolnikih in o raznih medicinskih vprašanjih. Gosp. svetnik Milčinski je predaval o mladih zločincih in o varstvu zanemarnjenih otrok. Gospod ing. Turk o hranilih, gospod Ribnikar o gospodinjstvu in gosp. dr. Lipold o pravu z ozirom na ženske. Tako je nudil kurz vsaki gojenki strokovne in splošne izobrazbe. — Ob sklepu je priredila kuharska šola zaključni obed, ki je imel namen pokazati uspehe kuharskega kurza. Obedu so se udeležili: g. dež. šol. nadz. Hubad, gospa nadz. Levčeva, gospod svetnik Senekovič, za vlado komisar dr. Vončina, gdčna. Wessnerjeva, ga. Maroldova, gdčna. Žerjavova, gg. predavatelj in poročevalci listov. G. grof Chorinsky se je opravičil z laskavim pismom.

Obednica zavoda »Mladike«, kjer se je vršil počitniški kurz, je bila primerno okrašena. Menu je obsegal: zelenjavna juha, parmezanski podrug, pečenka slovenskih učiteljic, slavonski štrukelj, pečeni piščanci, kislina in sladka solata, planinska torta, pecivo, sadje, sir, črna kava. — Vsa jedila so bila okusna in so dajala vsem gojenkam odlično izpričevalo. Pri obedu je predsednica »Društva slov. učiteljic« pozdravila goste in se je zahvalila predavateljem in vsem, ki so kurz podpirali. Na to se je gospodična Cilka Vilman v laskavih presrečnih besedah zahvalila gdč. J. Zemljanovi, ki je kot učiteljica in tovarišica vzorno vodila kurz in s pravo ljubeznijo do stvari pripomogla, da so gojenke dosegle tako lepe uspehe. V znak hvaležnosti so gojenke izročile gdčni. Zemljanovi lep šopek. Na to je pohvalil s kratkimi besedami g. dež. nadz. Hubad uspehe kuhinjskega kurza in je želel, da bi imeli ti kurzi tudi v bodoče enake uspehe. Prvo-

LISTEK.

Ellen Keyeva — učiteljica.

Referirala na III. abit. sest. tov. Ana Črnagojeva.

Ni moj namen, podati životopisa velike švedske pisateljice in prvobornateljice za žensko stvar, katere ime se je zaneslo širom sveta. Ne, samo eno izmed njenih del vam hočem podati v kratkih potezah, delo, ki govori o šoli, kakršna ne bi smela biti, in govori o sanjah, ki jih je ustvarila njena velika duša o šoli.

Kakor je Rousseaujev Emile velik in opravičen protest izrazite individualnosti proti vsem ozkim sponam vzgoje in vzgojiteljev, kakor žari iz tega dela tako živ, goreč srd proti vsem formam, frazam, komedijantstvu in malenkostnosti vzgoje, istotako se širi iz vseh vrst spisa Ellen Keyeve »Šola bodočnosti« po vsem svetu klic po svobodi, svobodi vzgoje v šoli.

Spominjam se na stavek, ki sem ga čitala nekoč: Človek je produkt časa, čas sodi človeka. — To je res. Toda so tudi ljudje, ki rode čas, t. j. dvignejo se s samostojno silo nad mehanski vpliv okolice, premotrijo z jasnim pogledom razmere in v njih delujoče sile ter izkušajo s krepko

voljo premagati sočasni tok ter mu dati novo smer.

To so duševni velikani, ki vladajo svoj čas in z njim tudi še stoletja pozneje. Kolikor poznavamo teh velikanih in njih življenje, povsod moremo opaziti, da so bili vzgojeni drugod, ne v šoli ali vsaj ne v šolah današnjega pomena. Največkrat je bil slučaj, izkušnja, trpljenje v mladosti, izmaknjene knjige, samovoljna izbira snovi, ki je vplivala nanje tako mogočno, da se niso izgubili med maso, temveč ostali na površju in imeli moč pregledati vso sodobnost.

In vzgajati take ljudi, ki so zmožni, da vodijo svoj čas, to je, kar zahteva Ellen Keyeva od šole. Noče šol, ki nam vzgajajo mase, vzgajališče se ji hoče, ki bi nam dala človeka, ki ve, da je sreča življenja odvisna le od njegove sile in ve tudi, da morajo to silo voditi le one ideje, ki so zmožne osrečiti ljudstvo ter ustanoviti mir in zadovoljnost na zemlji.

Poglejmo si malo, kako si ona predstavlja šolo prihodnosti!

Najprej, in sicer z vso odločnostjo, se obrača proti prvim šolam, proti otroškim vrtcem.

Res je sicer, da je za one matere, ki so zaposlene izven doma, otroški vrtec prava sreča. Toda s tem, da se poučujejo tu triletni otroci po gotovih načrtih, da

se morajo ukvarjati s tisoč nepotrebnimi, majhnimi in neumnimi deli, s tem se umori otrokova živahnost, se zataji njegova življenjska moč, z eno besedo: razvoj njegove individualnosti silno trpi na tem. Popolnoma nemogoče je, da bi spoznali otroke — posebno pa majhne otroke — v otroškem vrtcu ki znajo komaj govoriti, dodobra tako, kakor bi jih lahko poznala njihova mati. In kot edino nadomestilo otroških vrtecev bi pustila Ellen Keyeva veljati predlogu ameriške pisateljice, da bi namreč vsaka za to zmožna mati vzela v svoje varstvo nekaj tujih otrok in jih vzgajala zaeno s svojimi. Toda o kateri materi se more z gotovostjo reči, da je za to zmožna? Saj je ravno duševno nespornost med starši in otroki tako mnogokrat krivo najhujših domačih preprirov.

Keyeva imenuje otroški vrtec tvornico, katere produkt so otroci, ki jih gre 20 na tucat. In iz te tvornice jih pošljejo potem v drugo, tej enako, v ljudsko šolo. Šolski red, metoda, sistem, disciplina, to je, kar navadno tako jako poudarjajo o šoli in njenih dobrih straneh. In če imamo tako dobro razvito šolo, tako fine metode in disciplino, odkod pride, da je vendar resničen Dumasjev izrek: Imamo toliko pametnih otrok in tako malo pametnih ljudi?

Vsi otroci, tako silno različni, vsi pridejo v en razred in vsi imajo enako matematično natanko razdeljen čas. Eno uro zgodovine, eno uro krščanskega nauka, ravno toliko prirodoslovja, potem zopet vsi enako eno uro risanja ali ročnega dela. In drugi dan ravno tako in tretji dan istotako in to gre dan za dnem, mesec za mesecem, leto za letom. Se tisto malo, kolikor ostane otroku prostega časa, mora porabiti za učenje lekcij in za domače naloge.

Ali je čudno, da se možgani utrudijo, da duše otopo in učenec obupa, da bi mogel še kdaj svobodno zadihati in se po svoji volji poglobiti v predmet, ki ga mika in vleče, obupa in postane površen, delo vrši potem samo še popolnoma mehanično.

Otrok postane samo stroj, ki se pokori splošnemu javnemu mnenju, ki vlada v šoli, kateremu si ne upa nihče izmed otrok ugovarjati in ki ima na mehko dušo otrokovo nepopisen vpliv. Tisoč malenkostnih pravil drži šolski red in disciplino, kako bi se pod temi mogel otrok svobodno razviti?

In tako je mogoče, da veljajo ravno tisti mirni, tihi, brezosebni otroci za zgled vsem drugim, ker store popolnoma vse, kar se zahteva od njih. Bolj če so do vzletni za dresure in čim manj neprilika ima